

LO TEATRO CATALÀ

ANUNCIS
Y RECLAMS
à preus
CONVENCIONALS

PERIODICH SETMANAL INDEPENDENT

DE LITERATURA, ART, NOTICIAS Y ANUNCIS,

Destinat principalment á fomentar lo progrés é interessos del Teatro de Catalunya

Director: D. Joan Brú Sanclement

REDACCIÓ
Y ADMINISTRACIÓ
carrer Aribau
93, 3.er, 1.^a

PREUS PER SUSCRIPCIÓ

En Barcelona. . . 1'00 pesetas trimestre.
Fora. . . 1'50 » »

ULTRAMAR

{ Semestrè. 7 pesetas.
{ Un any. 12 »

PREU DE CADA NÚMERO

Número corrent. . . 10 céntims.
Id. atrassat. . . 15 »

NOSTRES GRABATS

Lo dijous, d'aquesta setmana va estrenarse ab bon éxit en lo teatro de Novetats lo drama *Magdalena*, original del distingit autor dramàtic D. Anton Ferrer y Codina, y ans de ahir, divendres, se donà en lo teatro Romea la primera representació, en aquesta temporada del poema dramàtic: *Judas*, original de don Frederich Soler, obtenint també, com sempre, extraordinari éxit.

Vol dir, donchs, que 'l Teatro Català està en aquets moments d'enhorabona, ja que en dos distints colisseus dona mostra exuberant d'esplendor y vida.

De las condicions literarias del *Judas* prou enterats n'están ja 'ls nostres lectors, per ser aquesta la tercera temporada en que s'representa: de las condicions literarias de *Mag-*

dalena ne parlem en la secció corresponent, fent la revista del nou drama.

Aqui debem sólament anticipar que fou ben rebuda la obra del Sr. Ferrer y Codina, que la premsa se'n ocupa en general ab elogi, y que «La Vanguardia» publica molt oportunament grabats de trajos, y decoracions, y 'ls retratos dels escenógrafos que las han pintadas.

No deixarem d'imitar una tan lloable conducta, procurantnos grabats de la nova obra últimament estrenada en Novetats, y mentrestant, aprofitant l'circunstancia de representar-se en Romea lo poema *Judas*, ne publiquem avuy los grabats que representan las decoracions de tan aplaudida obra, tres de las quals son degudas al eminent mérit ar-

tístich de don Francisco Soler y Roviroa y las altrás al dels Srs. Urgellés y Moragas.—P.

LO TEATRO CATALÀ

Es lo periodich que, reunint amena y profitosa lectura, resulta de franch als senyors suscriptors y á quants lo compran; porque publica per folletí, la comedia COFIS Y MOFIS, costant la comedia y 'ls números que la contenen, menos de lo que qualsevol producció en tres actes val en las llibrerías.

Ayuntamiento de Madrid

DISCURS

*llegit en la sessió inaugural del Centre Català,
per son autor lo President de dita Associació,*

D. FREDERICH SOLER Y HUBERT

(Acabament.)

Ab l'antich sistema electoral los catalanistas estaven en minoria.

Las classes privilegiadas tenían los votos, y lo partit catalanista, es per ara eminentment popular.

Jo ja sé que unas eleccions se falsejan: jo ja sé que suchseeix lo de que, al obrirse la urna, s'ha trovat de vegadas plena de paquets de papeletas, encara enganxadas pe 'l tall de la ganibeta de la imprenta; mes tot es relatiu en lo món, y lo sistema parlamentari, ab totas sas falsetats y sos grans defectes, no hi ha pas dubte que 'ns ha dut desde aquells temps mes cruels del absolutisme al estat relatiu de llibertat, dins del qual ja 's fa passable y menos odiosa la nostra vida.

No son los defectes del parlamentarisme los que 'ns han dut l'estat relatiu de ventatja qu'estém gossant ara, sino lo poch que en ell no s'ha pogut falsejar, que, traspuant, ja ha dut las grans milloras que havem de confessar. Contéu lo que havém de lograr ab ell, lo día que, moralisantmos, poguém portarlo á una perfecció relativa.

La forma ab que logra mes ressó una veu patriòtica, es la de ferse sentir en lo Congrès de la nació. Procuréu, donchs, tots que en lo Congrès espanyol s'hi sentin veus catalanistas.

Avans las classes aristocráticas podian no voler ajudarnos; avuy, ab lo sufragi universal, lo poble 'ns pot donar sos votos.

Si per no ser partit enterament conformat la agrupació catalanista, no té prou forza encara, cerqueu entre 'ls dels altres partits, los talents que més sentin en son cor amor per nostra pàtria y déulos vostres sufragis.

Si contéu entre vosaltres alguna personalitat que siga esperansa de profit pera nosaltres, ajuntéula á un partit que li donga força, y, pe 'l camí que puga, que vagi al cor d'Espanya á fer sentir lo que desitja, lo que vol, lo que té de darse per dret de rahó y de justicia á la nostra estimada Catalunya.

Quantas, quantas vegadas, mes merescudament que jo, s'ha sentat en aquesta cadira presidencial, un il·lustrat company nostre que imposaria ab sa presència en lo Parlament y sens dubte algun donaria relléu y ventatjas á Catalunya, si vosaltres poguéssiu lograr que s' decidís á lluytar pera veure si s' podia sentar en un dels sitials dels diputats nostres!

Demanéuli, supliquéuli y, si accedeix, allavors es quan entran las ventatjas del sufragi universal pera ferlo triufar.

Allavors la propaganda ab aquet medi modern, extenentse per plans y montanyas, y casas y masias, podria anar guanyant los votos de gros en gros, ab la proclamació de la política catalanista, que ha de portar indirectament los medis de protecció á nostra industria, á nostra agricultura y á la classe obrera, que tant necessitada está avuy de governs paternals que la estimin y la portin á la millora que tots los bons de cor y sans de seny desitjan.

Sens lo sufragi universal, impossible seria ni pensar en lo que acabo d'indicarvos ara.

Ab lo sufragi universal, llansantmos fermes á la lluyta y procurant combatre sos defectes, hi ha alguna esperansa encara.

Veus aquí, donchs, perque vos he dit que, á mon modo de veure, també es lo sufragi universal un dels medis que convé mantenir y fomenar pera que 'l catalanisme arrelhi.

Y com que ja quedan esplanats los temas de mon discurs inaugural, deficient en mèrit, expressador del intent que m'inspira sempre en bé de ma estimada terra, servesca, sino per altra cosa, pera expressar l'afany, l'amor, lo desitj inmens que sento, pera que, tant prompte com sia possible, sia un fet gloriós lo de la reivindicació dels drets y la fortuna d'aquesta pàtria, que, reyna del mar y de la terra, conquistadora d'Orient ab sos almogàvers, y trossejadora de las flotas dels reys de Castella y de Fransa ab sas galeras, ostenta las quatre barras de sanch que, constituïan allavors y constituïeix encara avuy, l'emblema que Carlos lo Calvo doná á Jofre lo Pelós pera que fósseu pendó y escut de la nostra pàtria immortal, de Catalunya.

HE DIT.

Historia del Teatro Catalá

VII.

Demostat tenim já per los fets consignats en lo capítol VI d'aquestas apuntacions històriques, la força del foc que se sentia fa, ja més de trenta anys en favor de la creació d'un teatro catalá; y ara hem d'afegir, en apoyo de que era aixís, que precisament en aquells mateixos días, á més de las flamaradas que s'escapaban dels cors de nostres poetas, altrás n'hi havia, puig se cantaban també en los tablados-escenaris dels cafés populars, *duos* y *tercetos* catalans, que eran petitas pessas, originals moltas d'ellas, de 'n Rialp, Altimira, Cardús y altres.

Llavoras fou quant, haventse 'l públich comensat á aficionar á las cansons de café y á la representació de fins de festa catalans, estaba ja casi en condicions de véurer ab carinyo y simpatía com adquirian més importancia las obras escritas en nostre idioma: llavors vingué en Clavé fundant las societats corals en Catalunya y restaurant la música del poble; tingué lloch la celebració anyal dels certámens dels Jochs Florals, y simultáneament, ab motiu de la guerra d'África, se despertá d'un modo poderós l'esperit patriòtic en las provincias catalanas.

La música popular, la poesia y la imaginació dels autors inspirantse en fets dignes de recort pe 'l poble, donan ocasió á que 's constituïxi per fi en Catalunya un verdader teatro regional; á qual fet, á més del Sr. Angelon, van contribuir ab sas obras cómicas y sencillas, Eduart Vidal Valenciano, Francisco de S. Vidal, Clavé, Ferrer y Fernandez, Alcántara, Dimas, Calvet, Carcasona y Serafi Pittarra, qui va, ab sas paródias, fer néixer la afició

ALS CASATS Y Á LAS CASADAS
se dona de franch lo curiosíssim folleto KOCH!

VIGOR VITAL
SALUT Y HERMOSURA

Consells pera obtenirla, conservarla y allargar la vida sentia agradable

En Barcelona pera obtenirlo de franch, es precís entregar aquest anunci en la llibreria de Roig (carrer de Jaume I, núm. 3).—També s'obté demanantlo per correu, acompanyant l'anunci, al Dr. KOCH (Montera, 33, 1., Madrid).

LAS MELLORS MÁQUINAS DE CUSIR
son las de

SANTASUSANA

Carrer del Carme, 33. —BARCELONA

DIFERENTS MODELOS PERFECCIONATS, MÁQUINAS DE FER MITJA

VENDA Á PLASSOS Y AL COMPTAT

PREUS SENS COMPETENCIA

Taller pera adobar tota classe de máquinas

predilecta que per lo género catalá sentia la concurrencia que ab gran contentament freqüentaba las funciones de la «Secció de la Gata», instalada en lo teatro del Odeón en l' any 1864.

Aquestos fets, que dimanaban sens dupte del éxit que pochs anys ántes havían proporcionat á actors tan notables com lo popular Miquel Ibanyez y lo intelligent Joaquím G. Parrenyo, que allá en 1856 ó 1857 no rebutjavan de son repertori *La Layeta de S. Just*, *Titó y donya Paca*, *Lo sarau de la Patvçada* y altrás obras qu' hem nombrat, comensáren á animar á bastants poetas pera donar produccions á la escena catalana, no ja precisament en la capital, sino en vilas de la provincia.

Aixís es que en Desembre de 1858 estrenaba don Francisco de S. Vidalen Vilanova y Geltrú, la pessa titulada *Una noya com un sol*, que en Maig de 1861 vá donar á conéixer al barcelonins, en lo Circo del carrer de Montserrat, la companyia á qual frente estaba la eminent actriu castellana donya Matilde Díez qui 's vá encarregar de treballar en catalá fent la protagonista, per ser la funció á benefici del actor D. Agustí Munner qu' estaba contractat y que tenia estrenarla ja ab aplauso tal comedia en lo teatro de Vilanova. També hi prengueren part los notables actors germans Catalina y 'l popularíssim gracios don Joseph María Dardalla.

En aquell mateix any 1858, don Eduart Vidal Valenciano havia fet estrenar en Vilafranca, d' hont es fill, lo jugueta *L' aplech de S. Pau*, ó *Llissó á las coquetas*, per la Rita Carbajo y en Ramon Sugranyes, qual obra vá representarse en 1859 en nostre Odeón.

Prompte veyem aparéixer á Arnau, Conrat Roure, Comprodón, Baró, Feliu y Codina. Ferrer, Campany, Brasés, Bordas, Busquets y altres qu' alimentáren nostre teatro en los primers anys de sa moderna existencia; de manera que, junts sos s'aforsos ab los d' artistas que donaban bona mostra de sa válua per l' art teatral, van lograr que, á pesar de dificultats diverses, arribés á ser preponderant en Barcelona y en tot Catalunya, l' influencia de las funciones que 's feyan en la parla de la terra.

En aquella fetxa (desde 1860 á 1866) van ferse aplaudir ab justicia las actrius donya María Llorens, donya Francisca Soler de Ros, donya Fermína Vilches, donya Agna Alfonso, donya Carlota de Mena, donya María Mañez, donya Gayetana Vidal, donya Balbina Pi, donya Clara Bonfiliori, donya Caterina Mirambell, donya Antonia Joaní y donya Salvadora Capdevila, á més d' algunas altrás menos conegudas; y també durant aquells anys, actors de mérit que era poch conegut, van tenir ocasió d' ostentarlo devant de públics que sabían regoñéixer las qualitats que possehían, algun d' ells en grau superlatiu.

Entre aquells, es just mencionar á don Joseph Villahermosa, don Lleó Fontova, don Andreu Cazorro, don Gervasi Roca, don Anton Tutau, don Jo-

seph Clucellas, don Iscle Scler, don Miquel Llimona, don Joan Bertrán, don Jaume Virgili, don Fernando Puiguriquer, don Rafel Ribas, don Herenegildo Goula, don Frederich Fuentes, don Emili Arolas, don Joseph G. Tomás y don Francisco Puig; poguenthi anyadir un actor que, si bé no era catalá, contribuía al lluhiment de las obras catalanas, per pèndrer part en la representació de algunas d' ellas. Nos referim á don Francisco Carvajal y Arcos, á qui molts de nostres lectors recordarán: ell vá crear, entre altres tipos, lo del guardia civil de *La tornada d' en Titó*, com també lo assistent valenciá de *Tants caps tants barrets* y 'l galonero de *Lo rosa blanca*, puig las obras importants que 's feyan eran bilingües; havent sigut la primera escrita exclusivament en catalá la pessa *Tal hi vá que no s'ho creu*, á la que 'n van seguir moltíssimas altrás purament catalanas: á tal punt, que 'l govern, alarmantse sens motiu, vá donar un decret en 1867, manant que no s' aprobesen per la censura qu' allavors existia, las comedias escrites en un sol dels dialectes espanyols (qu' alguns son llengua—com lo catalá—encara que l' ordre del govern no ho deya).

Ab lo referit queda ja evidenciat l' establiment definitiu del teatro catalá; pero encara hi ha més que dir respecte á aquest assumpto, y aixó será la materia de que tractarém en nostre próxim capítol.

REVISTA TEATRAL

NOVETATS.—*Magdalena*, DRAMA D'ESPECTACLE EN SIS ACTES Y 10 CUADROS, EN VERS, DE D. ANTON FERRER Y CODINA.

Árdua y difícil empresa acometen de vegadas los poetas dramáticos, afanyosos d' obtenir gloria y de donar novas probas de son ingeni y talent. Si acerten en la elecció del assumpto, en la trama de las escenas, en los caràcters dels personatjes y en tot alló que pot contribuir á ferlos surtir airoso de son propósit, veuhen coronadas per l' éxit sas lligitimas esperansas.

Pero quant, per la índole del assumpto, per lo coneiximent exacte que del fet, si es históric, han de tenir á voltas los espectadors ó per haverse escrit ja ab anterioritat produccions sobre 'l mateix tema, se trova aquell que 's proposa emular glorias d' altres poetas, lligat fins á cert punt al desarrollar lo plan que no pot menos de ser base del fruyt de son treball literari, allavors se fa sobremanera difícil la tasca del poeta; y es fácil que, fins no careixent aquet de mérit, quedi menos lluhit en la manera de donar forma propia pel' teatro als projectes que ha concebut y li ha semblat que produhirian una obra de segur efecte escénich y digna de ser alabada per la crítica.

En aquest cas ha vingut á quedar colocat lo senyor Ferrer y Codina després del estreno de *Magdalena* per la companyia del teatro catalá de Novetats.

Lo públich va assistirhi sabent bé 'l desenllás de la

AL BRUCH

Taller de fer llunas per miralls; marchs de cuadros, cromos y estampas

FÁBRICA DE TRANSPARENTS

Portaferrixa, 10 y Petritxol, 17

TRANSPARENTS

GRAN ASSURTIT EN LA MATEIXA FABRICA

Carrer de la Morera, núm. 6, 1.er

Segona travessia á la dreta del carrer del Hospital, entrant per la Rambla

producció y no ignorant en absolut la marxa ó curs que debian seguir las principals escenas en la representació. Així coartaba la llibertat del poeta per haver escullit un assumpto delicadíssim y escabros, puig presentar en lo teatro la mort y passió del Redemptor de la humanitat, no pot ferse, encara que tant grans y sublims aconxeixement vulga deixar-se en segon terme, sense qu'absorbeixi ab preferència l'atenció del espectador y sense perill de ferir la fibra del sentiment religiós del poble.

Baix aquest segon punt, ha estat atinadíssim l'autor de *Magdalena*, qui, cenyint-se en general á la Bíblia, ha vensut una dificultat que podia perjudicar sa nova producció. No obstant, lo que per una part li es una especie de triufo, li ha ocasionat un inconvenient gran, qual es lo de no poguer donar gaire interès al drama, que, tal com está, se compon d'una sèrie d'escenas de poca consistencia y escassas de verdaderes é interessants situacions dramáticas que pogan prestar-li vigor y vida en los punts mes culminants.

Així resulta que, á pesar de que, com sembla indicar lo títol, 'sent Maria de Magdala la protagonista seria natural, per consegüent, qu'ella fos l'eje ó l'nucli de la obra, queda ab poch relleu dit personatge, que sols domina quant apareix Jesús al últim del primer acte, luego en la escena del Sanhedrin y després al acabar l'acte sisé.

Mes ben delineats trovém los personatjes Judas y Pilat; en particular lo primer del dos, que té alguna situació ben trobada y de molt bon efecte escénich.

Dels demás, que en gran número intervenen en lo desenvolupament de l'acció, no n'hi ha cap que destaqui, si bé contribueixen tots á donar vida á las escenas en que prenen part, logrant que no's fassi tant lèngüida la representació.

En lo llenguatge denota l'autor haver estudiat l'època; y per aixó ns atrevim á ferli notar que li ha passat encara algun descuyt: per exemple, la impropietat de que lo jueu Samuel digui, —antes de que Cristo caigués al mitj del carrer anant al Calvari,—qu'ell té botiga al carrer de l'*Amargura*; perque tal nom no pot ser anterior al fet de sufrir Jesús en dit carrer las amarguras, quant lo conduhian á la mort.

De tots modos, lo Sr. Ferrer y Codina pot considerarse autor d'un bon espectacle, á qual importancia ajuda poderosament la esplendides y l'luxo que la empresa de Novetats ha desplegat pera exornarlo, no plantent res de quant pogués contribuir al éxit que pot esperarse en las produccions de verdader aparat. Es d'incondicional alabansa lo procehir de la citada empresa, per qual motiu la felicitem, desitjant que veji recompensats los desembolsos qu'ha fet.

Totas las decoracions son noves y pintades expressament per distingits escenógrafos; lo vestuari ha estat fet tot a propósit y es molt propi y de bon gust; los objectes d'atrechista y tot lo secundari, s'ha fet també sense escatimar res baix cap concepte. La música ha estat escrita, pera lluhiment de l'obra, per los mestres Goula (pare y fill) y además pe'l mestre Bosch; s'ha aumentat la orquesta; no s'ha descuidat la direcció; los artistas s'han presentat tenint molt ben compresos los respectius papers; y totas aquestas causas han donat per efecte, que *Magdalena* hagi sigut aplaudida, obtenint bon éxit en conjunt, tant lo vespre del estreno com en la segona funció en que s'ha representat, havent lograt en las duas ser cridats á las taulas l'autor, los intérpretes y ls pintors.

Aquestos son: lo Sr. Chia qu'ha pintat las decoracions del cuadro primer y la del acte últim; D. Miquel Moragas, autor de las del Pretori y la taberna de Job; lo Sr. Carreras (Sebastiá) que s'ha encarregat de las que figuran lo tocador de Magdalena y l'Sanhedrin; don Félix Urgellés á qui corresponen la del cos de guarnidors del Pretori y l'hort de Getsemani, y finalment lo senyor Vilumara qu'ha demostrat son talent en lo que representa lo carrer de l'Amargura.

Aquesta part decorativa es magnífica, perque totas las referidas decoracions son de mérit y pintadas ab verdader *amore*, com diuen los italians; puig fins lo que figura las aforas de Jerusalem, qu'es la que pot considerarse menos bona (tal vegada perque ho son molt las anteriors), causa excelente impresió, per resultar un panorama movable en lo moment d'ennovularse que precedeix á la tempestat final; á qual situació no hi trobém altre defecte, sino lo de la semblansa que té ab la d'altra obra del mateix assumpte que *Magdalena*, cosa que no es fàcil d'evitar.

Ab tals elements, y considerant que l'Sr. Ferrer y Codina s'ha esmerat en la composició poética, y qu'ha posat en boca dels personatjes versos valents y fàcils com té costum de ferho en sas millors composicions escénicas, pot compènders que lo teatro de Novetats té funció per temps; perque es de créuer que ls aficionats als espectacles teatrals, anirán á véuer més d'una vegada lo que acabarem de ressenyar, sent especial menció de las senyoras Mena, Parrenyo y Palá, dels Srs. Tutau, Bonaplata, Pigrau y Soler-Maimó encarregats dels papers que dominan en l'obra, y també del Sr. Parrenyo que representa Jesús ab la solennitat propia, durant los poch moments que està en la escena.—B. FERRER DE BROST.

ROMEA.—*Fugint de la dona*. JUGUET EN UN ACTE EN PROSA.

L'autor d'aquesta pessa, representada últimament en lo teatro ROMEA á benefici de Sr. Pinós, ha tractat com á *ignocents* als espectadors, així com antes havia tractat d'*ignocents* als personatjes de *Fugint de la dona*.

En efecte, *Fugint de la dona* es la mateixa obra que ab lo títol *Ignocents*, va ser estrenada anys atrás en un dels teatros del Passeig de Gracia.

Ho fem constar perque es vritat. Per lo demás, ja sabem qu'un autor pot cambiá l'títol de las sevas obras, si ho té per convenient, cosa que creyem que sols déu ferse si hi ha verdader motiu.

Per lo demás, l'obra cómica *Fugint de la dona*, es un fi de festa que vá bastant bé fins á mitj acte, sobre tot si hi há un graciós que, com lo senyor Capdevila, s'identifiqui ab lo personatge de Sr. Pau; més s'espalla en sa segona part, que té escenas xabacanas unas é inverossímils otras, convertintlo en una obra que, si be fá riurer, no satisfá gayre á la concurrencia.

Las agudesas no son, en general, prou espontáneas y alguns dels xistes no poden considerarse com de bon gust.

Ja hem dit que l'senyor Capdevila hi está molt bé; ara anyadirém que la senyoreta Sala diu la seva part ab gracia é intenció y que ls senyors Pinós y Valls están acertats, veyentse secundats regularment pe ls demás artistas que l' desempeñan.

CONSTRUCCIÓN DE TEATROS SERVEY COMPLERT Y BO

pera guardarropias

Per informes y details, dirijirse al fuster del carrer de Caspe 75
al costat de la botiga de comestibles

BARCELONA

ELIXIR MORRHUOL CASTILLO

DEPÓSIT GENERAL

Farmacia del autor, Dr. Gómez del Castillo

Condal, 15, BARCELONA

Ayuntamiento de Madrid

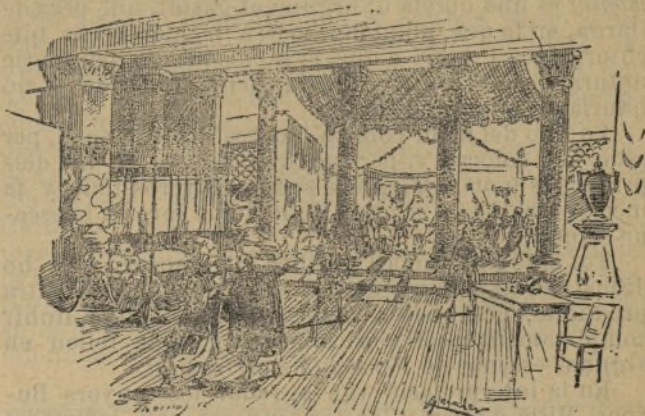
DECORACIONES DEL POEMA DRAMATICH

JUDAS

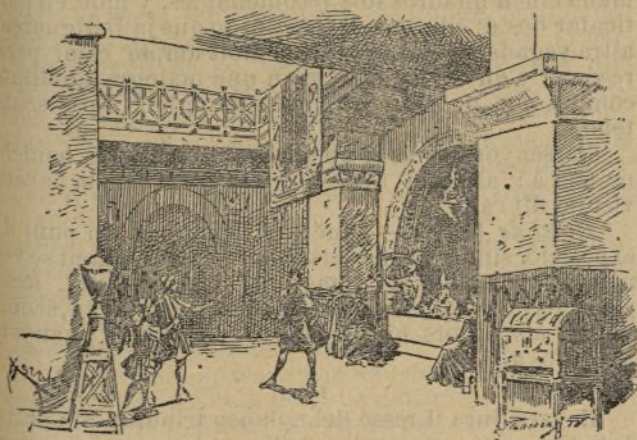
de D. Frederich Soler, que 's representa en lo teatro català de Romea

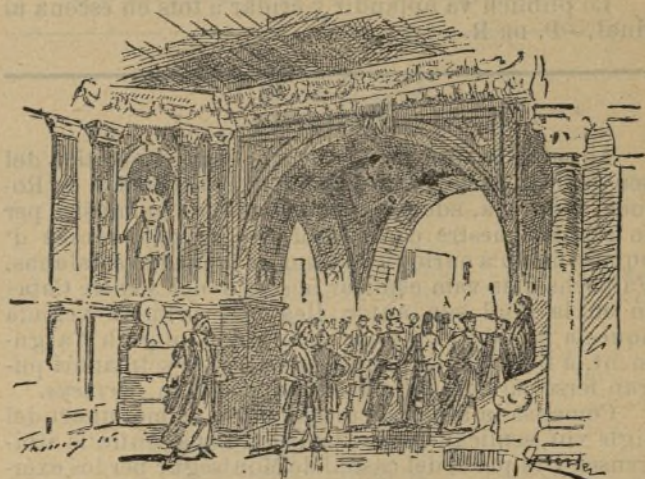
Lo Bosch del Cordaire.

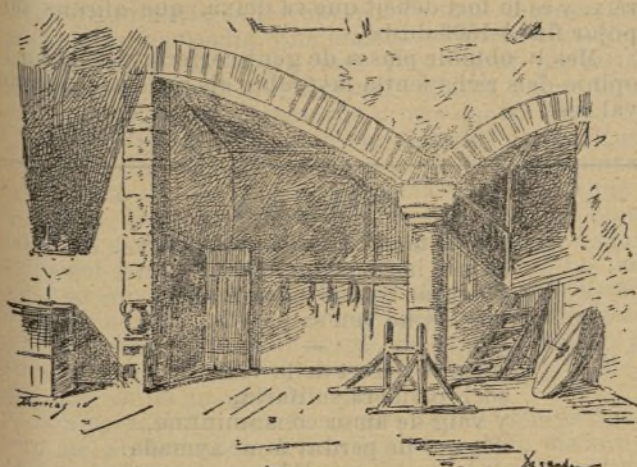
Sala de Magdalena.

Sala del San hedrí.

Sala del Pretori.

Casa de Jehú.

Cuadro final.

CERVESERIA Y XOCOLATERIA

á càrrech de

DOMINGO CONSTANS

Passeig de S. Joan, 160, xanllà Ausias March

(SALÓ ESLAVA)

LA PEDRA FILOSOFAL ¡DINERS Ó LA VIDA!

Comedias catalanas de

SIMÓN de l' OMBRA

PREUS, UNA PESSETA

en las principals llibrerías

Ayuntamiento de Madrid

CALVO-VICO.—*Vermouth matrimonial*, PESSA EN UN ACTE, DE D. M. RIUSEC.

Sino perquè semblaria estrany que no donéssim compte d'una producció qu'és nova, passàriam per alt l'estreno del juguet que, ab lo títol que posem per epígrafe, va verificarse diumenje últim en lo teatro de la Granvia.

Així 'ns estalviariam de dir que *Vermouth matrimonial* es una obreta d'argument gastat, que peca de llarga, en la que abundan massa 'ls monóclchs que entorpeixen l'acció y que, si no fos per un llenguatge natural que té alguna gracia, seria lánquida y no hauria agradat al auditori.

Lo tipo del actor cómic no resulta tampoch, per estar mal colocat, y. per més que intervé en un dels principals moments, queda sempre inverossimil y fa incomprensible la situació de la dama jove en la escena capital.

Tot aixó indica poca pràctica en l'autor, y si ho dihem, no es pera molestarlo, sino pera que en altra producció, ficsantse en aquets defectes, pugui lluhir completament las disposicions que posa de relleu en algunes escenas de *Vermouth matrimonial*.

En la interpretació van agradar los senyors Buxens, Milla y Casals: las dos senyoras van esforcarse també en surtir ayrosas, lograntho en part.

Lo públich va aplaudir y cridar á tots en escena al final.—P. DE R.

Pirineus

Aquet es lo títol de la última obra dramática del senyor Balaguer. Va destinada al teatro català de Romea, y sembla, además, que será posada en música per lo reputat mestre compositor Sr. Pedrell, venint d'aquest modo á enriqueir lo número d'óperas catalanas. Fa poch dias vam explicar la sessió del Centre Català en la qual son autor llegí per primera vegada aquesta producció, y avuy detallarem un poch l'argument, á fi de que los llegidors de nostre setmanari puguin ferse càrrech del assumpto tractat en *Pirineus*.

Comensa la acció del drama en lo primer quart del sigle xiii, explicant la creuhada del Papa contra 'ls albigenses y la presa del castell de Montsegur per los exércits inquisitorials comandats per Simón de Monfort.

Aquesta part está basada en las dúas tragedias que lo Sr. Balaguer publicá anys enrera, ab los títols de *Lo Comte de Foix* y *Raig de Lluna*.

Caigut Montsegur, cremats y ventadas las cendras de sos heróichs defensors, lo Rey de Fransa y lo Papat quedan senyors de la Provenza, y esclaus los Pirineus, per la mort de sos guerrers.

Passan anys, y sols recorda aquèlla memorable gesta de dol, una gitana, juglaresa antiga del castell de Foix, y que representa en la obra lo geni de la venjança, lo esperit llibertador dels Pirineus. La acció del drama s' desrolla en los actes segon y tercer setanta anys després de haver tingut lloch las primeras escenas, ó sia á las darrerías del sigle xiii, y descriu lo poeta los preliminars de la célebre victoria obtinguda per las armas catalanas sobre las tropas francesas en lo coll de Panisars.

Los personatjes que prenen part en la obra son tots ells històrichs, escepció feta d'alguns que, com lo almogàvar Lissardo, serveixin pera donar varietat y lligament á la acció dramática.

Figura Lissardo una noble doncella siciliana que, enamorada ardorosament del rey En Pere d'Aragó, quant aquest lliurà la Sicilia del jou francès lo segueix, sentant plassa d'almogàvar en son exércit. Aquesta doncella es la que canta en dolsas esparsas sos amors per medi de la preciosa balada titolada *La cansó del estel*, que publicarem próximament, així com en lo número passat publicarem lo romans de la conquesta de Sicilia, que també forma part del drama que en aquestas breus ratllas acabem de ressenyar.

Versant sobre 'l mateix assumpto d'aquest poema dramàtic, altre distingit escriptor català, nostre amic don Manel de Lassarte, té escrita també una obra destinada igualment pera la próxima temporada teatral. Se nomena *Guillem l'almogàvar*, y devant d'un triat número de personas va donarne lectura en lo Centre Català lo dia 7 del actual, assistint á ella, particularment convidat per lo autor, lo Sr. Balaguer. Lo drama del Sr. Lassarte es, com hem dit, també describint lo combat de Panisars y está escrit en prosa catalana. Altre dia parlarém més extensament d'ell.

J. BRÚ.

BELLAS ARTS

Saló Parés.—Lo senyor Graner exposa aquesta setmana cinch quadros tots recomenables, y molt en particular dos d'ells; mes li repetim lo que ja li diguerem altra vegada, y es que l'art té molt ample camí pera recórrer y qu'és llástima gran que malogri qualitat com las que posseheix, fent sempre iguals ó parecuts temas.

Delsenyor Fabrès es un quadret que, si be es bonich, no está á l'altura d'altres que del propi artista havem vist en dit saló.

Hotel de Ventas.—Aquet local ja no es un punt d'exposició, sino uns encants á la moderna, ahont se venen cuadros y terras cuytas á preus que fa pena. Respecte als poch quadros y esculturas que quedan, acomsellem als autors que 'ls retirin, porque res guanyan tenintlos allí.

***

Encara dura 'l ressó del aplauso tributat al Centre Artístich per lo maravellos ball que baix sa iniciativa se doná á Llotja, quant comensan ja los socis de aquella associació contraris á la festa, á armar forta creuhada contra l'únic punt vulnerable que aquella ofereix, y es lo fort déficit que va deixá, que alguns fan pujar fins á 1500 duros.

Mes l'obtenir plassa de gent correcta y cambiar l'opinió dels richs fentla favorable als artistas, ¿qué no val res?

U. D. O.

DOLORA

Planta al bell mitj del desert
la més hermosa palmera
y veurás com al poch temps
mor, si no veu sa parella.

En lo desert de la vida
sóch palmera solitaria,
y vaig de amor consumintme,
dés qu'he perdut á m' aymada.

JAPET DE L' ORGA.

EN LA ACREDITADA BOTIGA

LA CAMELIA

últimament establerta en lo Carrer dels Archs, 5 per son duenyó Sr. Lazzoli, se confeccionan á la perfecció tota classe de

FLORS ARTIFICIALS

coronas de totes classes y altres objectes pertanexents al ram.

PREUS ECONÓMICHS

ARXIU LIRICH-DRAMÀTICH

DE

BONNIN GERMANS

COPISTERIA DE VERS Y MÚSICA

Se serveix per tot Espanya á preus baratos

Carrer del Vidre, 2, quart, Barcelona.

Despatx cada dia fins á las 10 del vespre.

REPERTORI DE FORA

Desde Roma.—Carla V.

Tot quant d'un cop d'ull vaig poguer veure en torn meu, era notable y acusaba lo rango elevadíssim dels personatjes que en aquells moments m'allotjaban. Lo Baró de M., president de varias academias científicas y arqueológicas, era lo tipo perfectament acabat dels homes graves y solemnes, sense arribar á la afectació. Son titol no l'havia enfatuat ni gens ni mica: tractava á la gent ab un estudi tan delicat y digne, que semblava que sa educació era enmotllada dins los troquells de totas las formas y de tots los estils socials. Sa penetració, filla d'una práctica constant y aprofitada en lo tracte del món, era superior á quant jo havia vist y frecuentat fins llavors. Aixís es que son atractiu era inevitable y encisador; dominava tot seguit ab una forsa tant poderossa y simpática y tant á gust del dominat, que las horas transcurrian, admirantlo, ab una lentitut tan dolsa, que inspiravan al cervell y al cor un sentiment marcadíssim, y per igual, de veneració y de afecte.

Per altra part, Laura, la hermosa Laura, era la perfecció humana representada en una embriagadora forma estética. Tot son perfil, tota sa vivesa de sanch, tot son vaporós espiritualisme, sense un petit detall que alterés lo magistral conjunt, demostrava lo barnís privilegiat de sa rassa antiga y noble. Era una branca digna de la soca secular d'una familia distingida que, enlayrantse ab tota la sava de 14 sigles, concentrava en son cor tot lo valor, tot lo sentiment, tota la felicitat de la edat ditxosa del entusiasme per l'amor. A jutjar per las manifestacions exteriors d'un ritualisme, fundat en lo bon criteri d'una religió doméstica, qual dogma es lo práctic y lo justament convencional y positiu, los gustos de Laura reflectavan son esperit educat en aquesta escola, que no desdenya lo artístich y prehuat, per lo útil á las variadas y complexas necessitats de la vida.

¡Qué hermosa apareixia en aquets moments devant mos ulls! ¡Qué discreta tenia de mostrarse per no precipitar mon entusiasme per sa hermosura! La perspicacia havia fet traslluhir lo foch que violentament pujá del cor á mos ulls, pròxims á una volcànica explosió, quan, allargantme la mà, me dirigi son saludo de recepció; havia volgut saber ràpidament si la admirava y ho havia endevinat potser mes depressa de lo que imaginar podia. Ella mateixa s'havia dit:—Veyam si es digne del meu amor? Y tot seguit que jutjá mon exterior, degué preguntarse:—¿Sabrá comprendre que té un puesto de preferencia dintre del cor meu?

No sé lo que puguin ser totas aquestas fantásticas suposicions mevas: lo cert es que jo la contemplava obsequiosa, amable é inspiradíssima de una elocuencia muda, molt mes arrebatadora que la elocuencia del deliri de la paraula. Anava y venia donant disposicions al servey, al objecte de que jo trovés totas las cosas en son just puesto, com si tingués que passar revista á aquesta casa, y cada vegada que s'ensopagava á passar per devant nostre, un sonris infantil y atractiu feya brillar en sa mirada tot lo goig y la alegria que sentia en aquells moments.

Son pare, lo Baró de M., amenisaba l'temps il·lustrantme, ab descripcions detalladíssimas, de las antiquitats de Roma, com si llegís en un llibre que tin-

gués obert devant d'ell. Ab un criteri excepcional y una erudició vastíssima, exposava sa opinió sobre 'ls punts foscos de la historia que molts han tractat de desfigurar, portats sens dupte per un egoista esperit d'enveja local, que analisa ab mes passió que imparcialitat las ruinas á que té de aplicar sos estudis y sas investigacions. Assegurava ser sis y no set, com alguns aprenents de arqueologia é historia han pretés, las colinas que voltan lo Palatí, fonament de la dominació llatina, recordant que si aquesta dorm avuy tranquila en una soletat melancólica y trista, ha sigut lo bressol; mes ben dit, ha sigut la mare que ha gronxat en sa falda l'origen de mil generacions, totas grans y totas inspiradas de gegantinas empresas. Allí vingueren los primers pastors cautivats per lo bonich de sa situació, per lo flairós de son boscám y per la puresa y fresca de sas aigüas. Hermosa y gran en tradicions históricas aquesta aristocrática montanya, recorda entre altres la tradició de la llopa que nudreix en sos pits á Rómulo y á Remo. Noucents anys enrera se veyá encara la cova y la font en mitj d'una frondosa salzereda á que 's refereix la fábula de la llegenda.—J. R.

COLABORACIÓ ADMESA

LO PETÓ

A LA SRTA. C. J. Y T.

¿No sabs lo qu' es lo petó?
Donchs escoltam y ho sabrás:
lo petó vé á ser lo llas
dels que 's volen ab passió;
de dos ayman es la vida;
es lo perdó dels agravis;
ab lo petó, 's don' sortida
al verdadé amor pé 'ls llabis.

Impresió de dos segons,
pero impresió dólsa, pura,
es la complerta ventura;
es un món de sensacions.

Es lo petó, l'aliment
de l'anima enamorada.
Si encara no estas enterada...
t'ho diré prácticament.

JAPET DE L' ORGA.

PEPETA

Cuartillas al devant prou que me 'n trovo;
peró cap de prou gran
pera di 'l que m' agradas, lo que 'm semblas,
lo que en tú jo hi trobat.
Ni se lo que m' escrich: faig moure d'esma
la ploma, y lo meu bras
sempre 'm dicta 'l mateix: ton nom, Pepeta,
ton nom. ¡Oh nom prehuat!
Deixa, donchs, que l'escriga un altra volta,
un altra, un altra, y... May
me canso de posar ton nom dolcíssim.
¿Perqué l'escriuré tant...?

J. ABRIL VIRGILI.

COEIS Y MOEIS

comedia de

D. J. FELIU Y CODINA

Se publica com á folletí en lo setmanari

LO TEATRO CATALÁ

ACADEMIA DE BRODATS

Especialitat en lo decoratiu y artístich
á càrrech de la professora

Srta. Leonor Capdevila

Brodadora de S. M. la Reyna D.ª Maria Cristina

Portal del Angel, 11 y 13, enf.^o

Fotografía Partagás

Plassa de S. Jaume,

entrada per lo carrer de la

Llibreteria, n.º 4

IADEUI

Lo gran amich que tenia
va morir fa prop d' un any.
¡Ay! quin amarch desengany
vaig exprimentá aquell dia.

Sempre 'ns gueren vist plegats;
si un volia anà al café
l' altre hi anava també;
may estavam separats.

Si un volia anà a una sala
ó recorre 'ls embalsats,
sempre hi anavan mudats
y fent de l' amistat gala.

Lo milló amich que tenia
vaig perdre al perdre 'n Solé
y ab ell vaig perdre també...
quatre duros que 'm debía.

XAPET DEL BRÓQUIL.

SALÓ DE DESCANS

Ab las representacions teatrals se coneix qu'estem
en la Quaresma. A més de *Magdalena* en Novetats y
de *Judas* en Romea, s' anuncia també en aquest teatro
lo drama sacro *Passió y mort de N. S. Jesucrist* que
se representarà en lo teatro Calvo-Vico los dias de fes-
ta, desd' avuy.

** En lo Tivoli Graciense vá posarse en escena
dias atrás *La Bruixa*, y en la funció de diumenje pas-
sat lo drama del senyor Piquet *La monja enterrada en
vida* y la comedia *La casa tranquila*. Los artistas á qui
demostra simpatías aquell públich, son la senyoreta
Coy y los senyors Cazorla y Llonch.

** La companyia del teatro Principal de Gracia
va representar la pessa cómica *L' hereu Pruna*, distin-
gintshi lo senyor Morer, que vá agradar molt.

** En lo teatro Colón de Gracia, hi actúa una
companyia que dirigeix lo jove primer galán D. Lorgio
Planas, obtenint bons aplausos.

TÓMBOLA

oberta en lo Centre Català, á benefici de la familia
del malograt actor D. Lleó Fontova.

Continuació dels donatius, per l' ordre que s' han
anat rebent:

N.º 27.—Doscents blochs del *Calendari Català*, do-
natiu de D. Jaume Puigventos.

N.º 28.—Vinticinch exemplars de *Lo Catalanisme*,
donatiu de son autor D. Valenti Almirall.

N.º 29.—Un joyero cristall de bacarat.

N.º 30.—Una sabateta de porcelana y una oleogra-
fia del magnífich cuadro *Expoliarium*.

N.º 31.—Una oleografia de la Puríssima y una pale-
ta pintada al oli.

N.º 32.—Un joyero de dos caras, de cristall, y un
trepitja-papers memorandum, de porcelana.

N.º 33.—Cent exemplars de cuadros festius, á la plo-
ma, de 32 páginas, donatiu de D.ª Emilia Sebastiá y
Silva de F.

N.º 34.—Cent exemplars del folleto *Idea exacta de
la Federación*, donatiu del Sr. Damians.

N.º 35.—Un centro de taula, donatiu de D.ª Maria
Hubert, viuda de Serrallara.

N.º 36.—Dos artistichs gerros de bronze, donatiu
de la Srta. D.ª Blanca Soler de las Casas.

N.º 37.—Un cuadro al oli, de dos pans y mitj per
un y mitj, donatiu de D. E. Soler de las Casas.

N.º 38.—Dos gerros artistichs de bronze, donatiu
de D. Carlos Serrallara y Hubert.

(Seguirá.)

CAVILACIONS

XARADAS

+

Aniversari de la mort

DE D. Total Quart-segona-tres,

brau hu-dos-quarta que morí quan lo naufragi del
berganti *Prima-dugas-terço*, en la dos-tercera de Vigo.

Totas las missas que 's dirán demá, dilluns, en la iglesia
de Santa Hu-dos-tres, serán en sufragi de la seva ánima.

No s' invita particularment

JAPET DE L' ORGA.

Una certa prima inversa,
ab la noya d' un total
tingué la següent conversa
ab un segon molt formal:
—Jo per vosté molt pateixo
si no 'm dóna un si des d' are.
—Donchs jo tres li concedeixo
sense 'l permis del meu pare.

MET-GUIXAIRE.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.—Carrer de Barcelona
4. 5. 6. 1. 2. 7. 8. 6.— « « «
3. 6. 7. 8. 2. 1. 6.—Nom de dona (diminutiu.)
1. 6. 4. 8. 6. 9.—Carrer de Barcelona
6. 3. 4. 5. 2.— « « «
6. 7. 4. 6.—Instrument de música
9. 2. 1.—Número
6. 3.—En las cartas n' hi ha
- 6.—Consonant

J. T. y R.

Soluciones á las cavilacions del número 47

Xarada.—Teatro.

Trenca-closcas.—La creu de la masia.

Logogrifo numérich.—Pancreatina.

Mudansa.—Gira, fira, mira, tira.

Correspondencia particular

A. Esteve: si vol, pórtila; però no podem influir en que 's re-
presenti.—R. Bruna: no estí be 'l treuca-closcas triple.—S. Cos-
tas: désis per' ayuy.—Xepet del Bróquel: no 'ns está mal.—Peré
Castanyer: ¡Ditxos Bruna! ¡Entenguis ab ell!—A. Ferrer: veji
entre las cavilacions n' hi veu de Japet de l'Orga.—S. M. Felici:
la setmana que vé.—F. Torres: vaji embrutant paper y aixis faré
versos nets.—Manel del Tranvía: posaré los epígramas.

Tipografía Susany y Companyía, Muntaner 36. — Teléfono 873.

LAS MELLORS MAQUINAS DE FER MITJA

♦♦♦♦♦ Son las de la antigua casa LAUÉ & TIMAEUS, d' Alemania ♦♦♦♦♦

Máquinas anomenadas UNIÓN, CONCORDIA y VICTORIA

Son las mes perfeccionadas y las mes ben construidas fins avuy dia

Servintse d' ellas, se poden guanyar de 3 á 6 pessetas diarias. Ensenyansa é instrucciones pera utilisarlas, se donan DE FRANCH á tothom que compri máquina
Preus baratos. Se 'n envian á totes parts

Representant Don N. AGUSTÍ MANYOSA, Carrer Ample, 69, y Bomba, 4, 1.ª

DESPATX TOTS LOS DIAS, DE 10 Á 1 Y DE 3 Á 6

Ayuntamiento de Madrid